

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	7
TABLolar	11
ŞEKİLLER.....	14
KISALTMALAR	15

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR

1.1. Toplumsallaşma.....	17
1.1.1 Toplumsallaşma Araçları	22
1.1.1.1. Aile.....	23
1.1.1.2. Arkadaş Grupları.....	28
1.1.1.3. Okul	30
1.1.1.4. İş Hayatı ve Diğer Çevre.....	33
1.1.1.5. Kitle İletişim Araçları ve Siyasal Partiler.....	34
1.1.2. Toplumsallaşma Süreçleri.....	39
1.1.2.1. Çocukluk	40
1.1.2.2. Ergenlik ve Gençlik	43
1.1.2.3. Olgunluk	48
1.1.3. Toplumsallaşma Sonuçları.....	50
1.1.3.1. Aile Hayatı	51
1.1.3.2. Meslek ve Kariyer Edinimi	52
1.1.3.3. Sosyal Çevre Edinimi.....	54
1.2. Askerlik ve Toplumsallaşma.....	55
1.2.1. Askerlik ve Askerlik Hizmeti Kavramı.....	57
1.2.2. Askerlik ve Toplumsallaşma İlişkisi	59

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE MEVCUT

ASKERLİK UYGULAMALARI

2.1. Dünyada Askerlik Uygulamaları	61
2.1.1. Dünyada Askeri Organizasyonların Geçirdiği Evreler	61

2.1.2.	Dünya Ordularında Askerlik Hizmeti Anlayışı	63
2.1.3.	Dünyada Askerlik Hizmetinin Toplumsallaşma Üzerine Etkileri	71
2.2.	Türkiye’de Askerlik Hizmeti ve Kısa Geçmişi.....	77
2.2.1.	Türkiye’de Askeri Organizasyonun Geçirdiği Evreler.....	77
2.2.2.	Türk Ordusunda Askerlik Hizmeti Anlayışı.....	80
2.2.3.	Türkiye’de Askerlik Hizmetinin Toplumsallaşma Üzerine Etkileri.....	81
2.2.4.	Türkiye’de Zorunlu Askerlik Uygulamasının Olumlu-Olumsuz Yönleri	84
2.3.	Dünyada ve Türkiye’de Askerlik Hizmeti Anlayışının Karşılaştırılması	86

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE ASKERLİK HİZMETİ ALGISI VE ASKERLİĞİN TOPLUMSALLAŞTIRICILIĞI

3.1.	Bireyin Askerlik Hizmeti Algısı.....	91
3.1.1.	Türk Silahlı Kuvvetlerinin Hakim Doktrini Olarak Atatürkçülük	92
3.1.2.	Türk Kültüründe Askerlik	97
3.2.	Askerlik Hizmetinin Toplumsallaştırıcılığı	100
3.2.1.	Askerlerin Sosyal Gelişimini Artırmaya Yönelik Eğitim	103
3.2.2.	Yurt Sevgisi Eğitimi	103
3.2.2.1.	Yurt Sevgisi Eğitiminin Uygulama Esasları	109
3.2.2.2.	Yurt Sevgisi Eğitiminin Yöntemleri.....	114
3.2.3.	Cinsellik ve Kadın Hakları Eğitimi.....	115
3.2.4.	Meslek ve Yetenek Kazandırma Eğitimi.....	119
3.2.5.	Sosyal Sorumluluk Temelli Toplumsal Gelişime Destek Faaliyetleri	123

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ASKERLİĞİN BİREYİN TOPLUMSALLAŞMASI ÜZERİNE ETKİLERİ KONULU SAHA ARAŞTIRMASI

4.1.	Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Kısıtları	127
4.2.	Araştırmanın Yöntemi.....	128
4.3.	Araştırmanın Bulguları.....	130
4.3.1.	Araştırmanın Demografik Bulguları	130
4.3.1.1.	Görüşülen Askerlerin Yaşı	131
4.3.1.2.	Görüşülen Askerlerin Yaşadıkları Bölgeler	132
4.3.1.3.	Eğitim Durumu.....	134
4.3.1.4.	Meslek	135
4.3.1.5.	Aylık Gelir.....	138

4.3.1.6. Görüşülen Askerlerin Ailelerinin Sosyo-Ekonomik Durumu	140
4.3.2. Askerlik Algısı Bulguları	145
4.3.3. Askerlik Hizmetinin Toplumsallaştırıcı Rolüne Yönelik Bulgular	179
4.3.4. Askerlik Hizmeti Öncesi-Sonrası Bulguların Karşılaştırılması	241
4.3.4.1. Askerlik Algısı Bulguları	242
4.3.4.2. Askerlik Hizmetinin Toplumsallaştırıcı Rolüne Yönelik Bulgular	246
SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER	263
KAYNAKÇA	269
EK: ANKET FORMU	283

TABLULAR

Tablo 2.1.	NATO Ülkelerinde Asker Sayıları	88
Tablo 3.1.	Erbaş ve Erlere Meslek Kazandırma Kursları Toplam Sonuç Tablosu (ŞUBAT 2000- MART 2012)	121
Tablo 3.2.	Erbaş ve Erlere Okuma-Yazma ve Meslek Kazandırma Kursları	122
Tablo 3.3.	Toplumsal Gelişime Destek Faaliyetleri Yıllık Dökümü (2002 – 2012)	124
Tablo 3.4.	Toplumsal Gelişime Destek Faaliyetleri Dökümü	125
Tablo 4.1.	Görüşülen Askerlerin Yaş Grupları.....	131
Tablo 4.2.	Görüşülen Askerlerin Yaşadıkları Yer ve Özellikleri	132
Tablo 4.3.	Erlerin Çalışma Durumları.....	137
Tablo 4.4.	Görüşülen Askerlerin Aile Gelir Gruplarına Göre Dağılımı.....	138
Tablo 4.5.	Görüşülen Askerlerin Ekonomik Açıdan Kendilerini İfade Şekli	139
Tablo 4.6.	Görüşülen Askerlerin Ebeveynlerinin Sosyo-Ekonomik Kökeni.....	141
Tablo 4.7.a.	Askerlik Hizmeti Hakkındaki Görüşler (önce)	146
Tablo 4.7.b.	Askerlik Hizmeti Hakkındaki Görüşler (sonra)	148
Tablo 4.8.a.	Vatana Hizmet Hakkındaki Görüşler (önce).....	151
Tablo 4.8.b.	Vatana Hizmet Hakkındaki Görüşler (sonra)	153
Tablo 4.9.a.	Manevi Değerlere Bakış (önce)	155
Tablo 4.9.b.	Manevi Değerlere Bakış (sonra)	157
Tablo 4.10.a.	Cumhuriyet ve Modern Tarih Bilgisi (önce).....	159
Tablo 4.10.b.	Cumhuriyet ve Modern Tarih Bilgisi Oranları (sonra).....	161
Tablo 4.11.a.	Görüşülen Askerlere Göre Askerlik Mesleğinin Önemi (önce)	163
Tablo 4.11.b.	Görüşülen Askerlere Göre Askerlik Mesleğinin Önemi (sonra)	165
Tablo 4.12.a.	TSK'nin Konumu (önce)	167
Tablo 4.12.b.	TSK'nin Konumu (sonra)	169
Tablo 4.13.a.	Askerliğin Eleştirebilirliği (önce)	172
Tablo 4.13.b.	Askerliğin Eleştirebilirliği (sonra)	173
Tablo 4.14.a.	Askerin Zor Kullanma Yetkisi Hakkında Görüşler (önce).....	175
Tablo 4.14.b.	Askerin Zor Kullanma Yetkisi Hakkında Görüşler (sonra).....	177
Tablo 4.15.a.	Yasal İkazlar Karşısında Askerlerin Kişisel Tepkileri (önce)	179

Tablo 4.15.b. Yasal İkazlar Karşısında Görüşülen Askerlerin Kişisel Tepkileri (sonra)	180
Tablo 4.16.a. Emrivaki İşlere Verilen Tepkiler (önce)	181
Tablo 4.16.b. Emrivaki İşlere Verilen Tepkiler (sonra)	182
Tablo 4.17.a. Verilen Görevi Sorgulama Eğilimi (önce)	184
Tablo 4.17.b. Verilen Görevi Sorgulama Eğilimi (sonra)	185
Tablo 4.18.a. Görüşülen Askerlerin Hayata Atılma Konusunda Hazırlık Durumları (önce)	186
Tablo 4.18.b. Görüşülen Askerlerin Hayata Atılma Konusunda Hazırlık Durumları (sonra)	188
Tablo 4.19.a. Kişinin Olgunlaşması Bakımından Askerliğe Bakış (önce)	189
Tablo 4.19.b. Kişinin Olgunlaşması Bakımından Askerliğe Bakış (sonra)	191
Tablo.4.20.a. Görüşülen Askerlerin Göre Askerlik Hizmetinin Toplumda Yer Edinme Açısından Önemi (önce)	192
Tablo.4.20.b. Görüşülen Askerlerin Göre Askerlik Hizmetinin Toplumda Yer Edinme Açısından Önemi (sonra)	194
Tablo.4.21.a. Askerlik Hizmetinin Bireylerin Çevresine Faydası (önce)	196
Tablo.4.21.b. Askerlik Hizmetinin Bireylerin Çevresine Faydası (sonra)	197
Tablo 4.22.a. Askerliğin Sosyal İlişkilere Etkisi (önce)	199
Tablo 4.22.b. Askerliğin Sosyal İlişkilere Etkisi (sonra)	201
Tablo 4.23.a. Fiziksel Gelişime Askerliğin Etkisi (önce)	203
Tablo 4.23.b. Fiziksel Gelişime Askerliğin Etkisi (sonra)	204
Tablo 4.24.a. İnsanlara Kolay Güvenir misiniz Sorusuna Verdikler Cevaplar (önce)	206
Tablo 4.24.b. İnsanlara Kolay Güvenir misiniz Sorusuna Verdikleri Cevaplar (sonra)	207
Tablo 4.25.a. Görüşülen Askerlerin Özgüvenleri (önce)	209
Tablo 4.25.b. Görüşülen Askerlerin Özgüvenleri (sonra)	210
Tablo 4.26.a. Görüşülen Askerlerin İletişim Açısından Yeterlilikleri (önce)	210
Tablo 4.26.b. Görüşülen Askerlerin İletişim Açısından Yeterlilikleri (sonra)	212
Tablo 4.27.a. Görüşülen Askerlerin Topluluk Karşısında Konuşma Yeteneği (önce)	214
Tablo 4.27.b. Askerlerin Topluluk Karşısında Konuşma Durumları (sonra)	215
Tablo 4.28.a. Görüşülen Askerlerin Grup İçinde Çalışma Becerisi (önce)	217
Tablo 4.28.b. Görüşülen Askerlerin Grup İçinde Çalışma Becerisi (sonra)	217
Tablo 4.29.a. Görüşülen Askerlerin Arkadaşlık Çevresi (önce)	218

Tablo 4.29.b.	Görüşülen Askerlerin Arkadaşlık Çevresi (sonra).....	220
Tablo 4.30.a.	Görüşülen Askerlerin Hoşgörü Düzeyi (önce).....	221
Tablo 4.30.b.	Görüşülen Askerlerin Hoşgörü Düzeyi (sonra)	222
Tablo 4.31.a.	Görüşülen Askerlerin Uyum Düzeyi (önce).....	223
Tablo 4.31.b.	Askerlerin Uyum Düzeyi (sonra)	224
Tablo 4.32.a.	Kısıtlamalar Karşısında Sabır Gösterme Düzeyi (önce)	224
Tablo 4.32.b.	Kısıtlamalar Karşısında Sabır Gösterme Düzeyi (sonra)	225
Tablo 4.33.a.	Kriz Anlarında Verilen Tepkiler (önce)	226
Tablo 4.33.b.	Kriz Anlarında Verilen Tepkiler (sonra)	227
Tablo 4.34.a.	TSK’de Verilen Eğitimlerin Toplumsallaşmaya Katkısı (önce)	228
Tablo 4.34.b.	TSK’de Verilen Eğitimlerin Toplumsallaşmaya Katkısı (sonra).....	229
Tablo 4.35.a.	Görüşülen Askerlerin Okuma Alışkanlığı Düzeyi (önce).....	229
Tablo 4.35.b.	Görüşülen Askerlerin Okuma Alışkanlığı Düzeyi (sonra)	230
Tablo 4.36.a.	Tarih Güvenlik ve Strateji Konularına İlgî Düzeyi (önce).....	231
Tablo 4.36.b.	Tarih Güvenlik ve Strateji Konularına İlgî Düzeyi (sonra)	232
Tablo 4.37.a.	Bireylere Göre Toplumdaki Konumları (önce).....	233
Tablo 4.37.b.	Bireylere Göre Toplumdaki Konumları (sonra).....	234
Tablo 4.38.a.	Liderlik Özelliğine Sahip Olduğunuzu Düşünüyor musunuz? (önce)	235
Tablo 4.38.b.	Liderlik Özelliğine Sahip Olduğunuzu Düşünüyor musunuz? (sonra)	235
Tablo 4.39.a.	Görüşülen Askerlerin Kişisel Bakımı (önce)	236
Tablo 4.39.b.	Görüşülen Askerlerin Kişisel Bakımı (sonra)	237
Tablo 4.40.a.	Doğum Kontrol Uygulaması (önce)	238
Tablo 4.40.b.	Doğum Kontrol Uygulaması (sonra)	238
Tablo 4.41.a.	Aile Planlaması (önce)	239
Tablo 4.41.b.	Aile Planlaması (sonra)	240
Tablo 4.42.a.	Kadına Şiddet Hakkında Düşünceler (önce).....	240
Tablo 4.42.b.	Kadına Yönelik Şiddet Hakkında Düşünceler (sonra).....	241

ŞEKİLLER

Şekil 4.1.	Yaş Dağılımları.....	131
Şekil 4.2.	Görüşülen Askerlerin Yaşadıkları Merkezler	133
Şekil 4.3.	Görüşülen Askerlerin Bölgesel Dağılımı	134
Şekil 4.4.	Eğitim Durumu Yüzdeleri	135
Şekil 4.5.	Erlerin Askerlik Öncesi İş Hayatı.....	136
Şekil 4.6.	Erlerin Askerlik Sonrası İş Hayatı Dağılımı	137
Şekil 4.7.	Aylık Gelir Yüzdeleri	139
Şekil 4.8.	Görüşülen Askerlerin Babalarının Meslekleri	142
Şekil 4.9.	Görüşülen Askerlerin Babalarının Öğrenim Durumu	142
Şekil 4.10.	Görüşülen Askerlerin Annelerinin Mesleği	143
Şekil 4.11.	Görüşülen Askerlerin Annelerinin Öğrenim Durumu.....	144

KAYNAKÇA

a. Telif Eserler

- Ajzen, I., **Attitudes, Personality and Behavior**, Milton Keynes 1988.
- Akyürek, Salih, **Zorunlu Askerlik ve Profesyonel Ordu**, BİLGESAM, Rapor No: 24, Ankara-Kasım 2010.
- Alkan, Türker, **Siyasal Toplumsallaşma**, Ankara 1979.
-, **Siyasal Bilinç ve Toplumsal Değişim**, Ankara 1989.
- Altınay, Ayşegül, **The Myth of the Military-Nation: Militarism, Gender and Education in Turkey**, New York: Palgrave Macmillan Press, 2004.
- Arslantürk, Zeki-Tayfun Amman, **Sosyoloji: Kavramlar, Kurumlar, Süreçler, Teoriler**, İstanbul 2001.
- Baykal, Deniz, **Siyasal Katılma, Bir Davranış İncelemesi**, AÜSBF Yayını, Ankara 1970.
- Baymur, Feriha, **Genel Psikoloji**, İstanbul 1973.
- Birand, Mehmet Ali, **Emret Komutanım**, İstanbul 1987.
- Bröckling, Ulrich, **Disiplin: Askeri İtaat Üretiminin Sosyolojisi ve Tarihi**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2001.
- Çakmak, Haydar, **Uluslararası Krizler ve Türk Silahlı Kuvvetleri**, Ankara 2004.
- Çam, Esat, **Siyaset Bilimine Giriş**, İstanbul 2002.
- Dawse, R.E. -J.A. Hughes, **Political Sociology**, London 1972.
- Dawson, R.-K. Prewitt-K. Dawson, **Political Socialization**, 2nd edn., Boston: Little Brown 1977.
- Demir, Ömer-Acar, **Mustafa, Sosyal Bilimler Sözlüğü**, Ankara 1998.
- Duverger, Maurice, **Siyaset Sosyolojisi, Siyasal Bilimin Öğeleri**, Çev. Şirin Tekeli, İstanbul 1998.
- Düstur Cilt III; **Askerî Yargı ile İlgili Kanunlar ve İçtihatlar**, C. I, 2009

- Easton, David-Jack Dennis, **Children in the Political System Origins of Political Legitimacy**, Chicago 1969.
- Emiroglu, Kudret-Suavi Aydın, **Antropoloji Sözlüğü**, Bilim Sanat Yayınları, Ankara 2003.
- Erden, Münire -Yasemin Akman, **Eğitim Psikolojisi, Siyasal Toplumsallaşma ve Yabancılaşma**, Ankara 1980.
- Ergil, Doğu-Alkan, Türker, **Siyaset Psikolojisi: Siyasal Toplumsallaşma ve Yabancılaşma**, Ankara, 1980.
- Eric, Hobsbawm, **Geleneğin İcadı**, Agora Kitaplığı Yayınları, İstanbul, 2007.
- Eröz, Mehmet, **Türk Milleti ve Türk Milliyetçiliği**, Hak Yayınları, 1984.
- Eurobarometre 69: **Avrupa Birliği'nde Kamuoyu ve Ulusal Rapor (Türkiye)**, Bahar 2008.
- Focault, Michel, **Hapishanenin Doğusu**, Çev. M. Ali Kılıçbay, Ankara 2000.
- Gander, Mary J., Harry W. Gardiner, **Çocuk ve Ergen Gelişimi**, Çev: Ali DönmezNilgün Çelen-Bekir Onur, Ankara 1993.
- Genar, **Türkiye Sosyal, Ekonomik ve Politik Analiz-3**, Ocak 2012.
- Gimpel, J. G.-C. J. Lay-J. E. Schuknecht, **Cultivating Democracy, Civic Environments and Political Socialization in America**, Washington 2003.
- Greenstein, F. I., **Children and Politics**, New Haven: Yale University Press 1965.
- Gunter, Barrie- McAleer, Jill, **Children and Television**, New York 1997.
- Gürsoy, Özge, **Modernleşme Sürecinde Ordu: Nizam-ı Cedit'ten 1938'e**, Kocaeli 2010.
- Hess, R. D.-J. V. Torney, **The Development of Political Attitudes in Children**, Chicago: Aldine, 1967.
- Horroks, J., **Adolescent Attitudes and Goals**, Chicago 1965.
- Howard, Michael, **War in European History**, New York 1976.
- Hyman, H., **Political Socialization**, Free Press, Glencoe, Illinois 1959.
- İlhan, Suat, **Türk Askerî Kültürünün Tarihî Gelişmesi/Kutsal Ocak**, İstanbul 1999.

- Kalaycıoğlu, Ersin, **Çağdaş Siyasal Bilim Teori Olgu ve Süreçler**, İstanbul 1984.
- Kapani, M., **Politika Bilimine Giriş**, İstanbul 1997.
- Kaplan, Mehmet, **Kültür ve Dil**, Dergâh Yayınları, İstanbul 1986.
- Kışlalı, Ahmet Taner, **Siyasal Sistemler**, Ankara 1998.
-, **Siyaset Bilimi**, Ankara 1994.
- Langton, K. P., **Political Socialization**, New York: Oxford University Press 1969.
- Light, Patricia Danette, **Marching Upward: The Role of the Military in Social Stratification and Mobility in American Society**, Dissertation of PhD, Virginia 1998.
- M.D. Stroup, J.C. Heckelman, **"Size of The Military Sector And Economic Growth: A Panel Data Analysis of Africa and Latin America"**, Journal of Applied Economics, Vol. 4 2001.
- Milburn, Michael, **Sosyal Psikolojik Açından Kamuoyu ve Siyaset**, Çev. Ali DönmezVeli Duyan, Ankara 1998.
- Nohl, A. M.- Sayılan, F., **Türkiye'de Yetişkinler İçin Okuma Yazma Eğitimi**, (MEB Avrupa Komisyonu Temel Eğitime Destek Projesi Teknik Raporu/2004).
- Ozankaya, Özer, **Toplumbilim**, İstanbul 1999.
- Öztekin, Ali, **Siyaset Bilimine Giriş**, Ankara 2003.
- Piaget, Jean-B. Inhelder, **The Psychology of Child**, New York 1969.
- Piaget, Jean-B. Inhelder, **The Growth of Logical Thinking From Childhood to Adolescence: An Essay on the Construction of Formal Operational Structures**, New York 1958.
- Polatcan, İsmet, **Notlu-Açıklamalı-İçtihatlı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ve İlgili Yönetmelikler, Subay Sicil Yönetmeliği ve Astsubay Sicil Yönetmeliği**, İstanbul 2004. Sitembölükbaşı, Şaban, **Parti Seçmenlerinin Siyasal Yönelimlerine Etki Eden**

- Sosyoekonomik Faktörler: Isparta Örnekolay Araştırması 1995-1999**, Ankara 2001.
- Steven J. Rosenstone-John Mark Hansen, **Mobilization, Participation and Democracy in America**, New York 1993.
- Tajfel, Henry, **Human Groups and Social Categories: Studies in Social Psychology**, Cambridge, Cambridge University Press, 1981.
- Taner, Tatar, **Siyaset Sosyolojisi**, İstanbul 1997.
- Turner, J. C., **Rediscovering the Social Group**, Oxford 1987.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**, Madde 60. (1961). **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**, Madde:72. (1982).
- Tezcan, Mahmut, **Eğitim Sosyolojisi**, Ankara 1985.
- Tokgöz, Oya, **Siyasal Haberleşme ve Kadın**, Ankara 1979.
- Turan, İlter, **Siyasal Sistem Ve Siyasal Davranış**, İstanbul 1996.
- Turan, Emir, **Medya'nın Siyasi Hayata Etkileri**, İstanbul 1994. Yaman, Kadri, **Yurt Müdafaasında Türk Gençliği**, b.y.y., 1938.
- Gnk. Bşk.'lığı, **Yurt Sevgisi Eğitimi**, K.K. Basımevi, t.y., y.y.
- Yücekök, Ahmet, **Siyaset'in Toplumsal Tabanı (Siyaset Sosyolojisi)**, Ankara 1987.
- Zürcher, Erik Jan, **Devletin Silahlanması: Ortadoğu'da ve Orta Asya'da Zorunlu Askerlik (1775-1925)**, Çev. M. Tanju Akad, İstanbul 2003.
- Onur Bekir, **Gelişim Psikolojisi**, Ankara 1995

b. Makaleler

- Akın, Mahmut Hakkı, **"Siyasal Toplumsallaşma Sürecinde Gençlik-Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma"**, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Yıl: 2009, Sayı: 22.
- Aktuna, Yıldırım, **"Gençlik Döneminde Toplumsallaşma ve Kuşak Çatışması"**, II.
- Milli Gençlik Kongresi (6-8 Kasım) , Konya 1986.
- Alkan, Ahmet Turan, **"Türkiye Değişiyor Paradigmalar da Değişmek Zorunda"**, Aksiyon Dergisi, (18 Ekim 2010).

- Alkan, Türker, **“Demokrasinin Denetim Mekanizması ve Siyasal Toplumsallaşma”**, Ankara Üni. SBF Dergisi, C: 33, Sayı 1 (1943).
- Altınay, Ayşegül, **“Eğitimin Militarizasyonu: Zorunlu Milli Güvenlik Dersi”**, **Bir Zümre, Bir Parti: Türkiye’de Ordu**, Haz. Ahmet İnel, Ali Bayramoğlu, İstanbul 2004.
- Arslan, Yunus-Bulgu, Nefise, **“Oyunla Toplumsallaşma”**, Pamukkale Journal of Sport Sciences, Vol. 1, No: 1 (2006).
- Ataşer, Rıfki, **“Türkiye’nin Modernleşmesinde Askerin Rolü”** Silahlı Kuvvetler Dergisi, No: 358, (Ekim 1998/Ankara).
- Avcan, Rıza, **“Çocuğun Siyasal Toplumsallaşması”**, Yeni Toplum yayınları, S. 12, Ankara 1976.
- Baybora, Dilek, **“İş ve Sosyal Güvenlik Hukukunda Askerlik Yüklülüğü ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar”**, Çimento İşveren Dergisi, C. 12, Temmuz 1998.
- Bayramoğlu, Ali, **“Asker ve Siyaset”**, **Bir Zümre, Bir Parti: Türkiye’de Ordu**, Birikim Yayınları, İstanbul 2004.
- Beşirli, Hayati, **“Politik Sosyalizasyon Araştırmaları ve Politik Sosyalizasyon Sürecinin Bir unsuru Olarak Kışla”**, Sosyoloji Konferansları, Sayı 31 (2005).
- Bora, Tanil, **“Ordu ve Milliyetçilik”**, **Bir Zümre, Bir Parti: Türkiye’de Ordu**, Birikim Yayınları, İstanbul 2004.
- Boztaş, Şeniz Anbarlı, **“Türkiye’de Vicdani Ret Tartışmalarının Toplumsal ve Hukuki Boyutları”**, Çankırı Karatekin Üni. İİBF Dergisi, C. 1, S. 1 (2011).
- Burak, Begüm, **“Osmanlı’dan Günümüze Ordu-Siyaset İlişkileri”**, History Studies, Vol. 3/1 (2011).
- Campell, D. E., **“Voice in the Classroom: How an Classroom Climate Fosters Political Engagement Among Adolescents”**, Political Behavior, 30/4, 2008.
- Cizre, Ümit, **“Egemen İdeoloji ve Türk Silahlı Kuvvetleri: Kavramsal ve İlişkisel Bir Analiz”**, **Bir Zümre, Bir Parti: Türkiye’de Ordu**, Birikim Yayınları, İstanbul 2004.

- Christopher Briem, **"A 21st-Century Draft Will Not Work"** **Proceedings**, September 2002.
- Daver, Bülent, **"Ordu ve Politika (Siyaset)"**, **Birinci Askeri Tarih Semineri Bildiriler III**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1983.
- Dekker, Henk, **"Political Socialization Theory and Research"**, H. Dekker (eds.), in **Politics and the European Younger Generation**, European Studies I, Oldenburg 1991.
- Demir, Nilüfer Özcan-Baran, Aylin Görgün-Demet Ulusoy, **"Türkiye'de Ergenlerin Arkadaş-Akran Grupları İle İlişkileri ve Sapmış Davranışlar: Ankara Örnekleme"**, *Bilim Dergisi*, Sayı 32 (Kış 2005).
- Erdem, Celal, **"Anadolu Delikanlı Teşkilatlarında Çukurköy Gençlerbirliği Örneğine Bir Bakış"**, I. Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyumu Bildirileri, Ankara 1996.
- Erendil, Muzaffer, **"Milli Stratejinin Dayanağı Milli Güç"**, *Silahlı Kuvvetler Dergisi*, Sayı: 365, (Temmuz 2000).
- Ergil, Doğu, **"Toplumsal Örgütlenmenin Yapısı"**, Ankara Üni. SBF Dergisi, C. 39, Sayı: 1 (1970).
- Eser, Hamza Bahadır, **"Üniversite Gençliğinin Siyasal Tutumları Üzerine Bir İnceleme: SDÜ Örneği"**, *Yerel Siyaset*, Yıl: 2, Sayı: Kasım 2007.
- Gönüllü, Müzeyyen, **"Grup Ve Grup Yapısı"**, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 2/1, s. 191-201.
- Greenberg, Edward S., **"Consensus and Dissent Trends in Political Socialization Research"**, *Political Socialization*, Ed. Edward S. Greenberg, Atherton Press, New York 1970.
- Güney, Melike, **"Ergenlik Dönemi Depresyonları"**, *Psikiyatri Dünyası*, Cilt 2/sayı 2 (1998).
- Güz, Nurettin, **"Siyasal Tercihleri Belirlemede Kitle İletişim Araçlarının Rolü (Mart 1994 Yerel Seçimleri Ankara Örneği)"**, *Amme İdaresi Dergisi*, C. 28, S. 1 (Ankara-Mart 1995).

Işıklar, Celâl, **“Günümüz Türkiye’sinde Ordunun Askeralma Sisteminin Korunması Meselesi ve Millî Devlet (Ulus-Devlet) Anlayışı İle İlgisi”**, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XII, Y. 2008, Sayı: 1-2.

İlhan, Suat, **“Askerlik”, Milli Kültür Unsurlarımız Üzerinde Genel Görüşler,**

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Sayı.46, Ankara 1990.

Jackson, J. J. -F. Thoemmes-K. Jonkmann-Oliver Lüdtko-Ulrich Trautwein, **“Military Training and Personality Trait Development: Does the Military Make the Man, or Does the Man Make the Military?”**, Psychological Science, XX (24 Jan. 2012).

Kalaycıoğlu, Ersin, **“Party Identification, Islam and Secularism in Turkey”**,

International Studies Association's Annual Conference, Arizona, USA:

International Studies Association, s. 1, March 2008.

Karagöz, Yalçın -Süleyman Ekici, **“Sosyal Bilimlerde Yapılan Uygulamalı Araştırmalarda Kullanılan İstatiksel Teknikler ve Ölçekler”**, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 5, 2010.

Katarina Keller, Panu Poutvaara And Andreas Wagener, **“Military Draft And Economic Growth In Oecd Countries”**, Defence And Peace Economics, Vol. 20(5), October 2009.

Karakitapoğlu, Zahide, **“Gruplar Arası İlişkiler: Sosyal Psikolojik Yaklaşımlara Toplu Bir Bakış”**, Türk Psikoloji Yazıları, Vol. 3 (1999).

Kleykamp, Meredith- Segal R., David., **“The Military and the Transition to Adulthood”**, Future of Children, Vol. 20, No. 1, s. 181-207. (Spring 2010).

Kocacık, Faruk, **“Üniversite Gençliğinde Kimlik Bunalımı, Farklılaşma ve**

Özdeşleşme (Bütünleşme)”, C.Ü. Sosyoloji Tartışmaları Dergisi, S. 1, (Eylül 2003).

Koç, Mustafa, **“Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel**

- Özellikleri"**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 17, Yıl: 2004/2.
- Kornberg, Allan -Thomas Norman, **"The Political Socialization of National Legislative Elites in the United States and Canada"**, Journal of Politics, Vol. XXVII, s. 761-775. (November 1965).
- Kökücü, Alper Tunga- Elçioğlu, Ömür, **"TSK'de Verilen Üreme Sağlığı Eğitiminin Askerlerin Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlara İlişkin Tutumları Üzerine Etkisi"**, TAF Preventive Medicine Bulletin, 2011: 10 (1).
- Krebs R., Ronald, **"A School for The Nation? How Military Service Does Not Build Nations and How It Might"**, International Security, Vol. 28 (4).
- Kumral, A. Arif, **"Yurt Sevgisi Eğitiminin Önemi"**, Jandarma Eğitim Dergisi, Sayı: 55 (Eylül 2010).
- Levy, Gal, **"Militarized Socialization, Military Service and Class Reproduction: The Experiences of Israeli Soldiers"**, Sociological Perspectives, Vol. 51 (2), s. 349-374.
- Lippert, Ekkehard-Schneider, Paul-Zoll, Ralf, **"The Influence of Military Service on Political and Social Attitudes: A Study of Socialization in the German Bundeswehr"**, Translated by R. Shirer, Armed Forces and Society, Vol. 4, No. 2, s. 265-268. (February 1978).
- Litt, Edgar, **"Civic Education, Community Norms, and Political Indoctrination"**, American Sociological Review, 28/1.
- Lovell P. John-Stiehm, Judith Hicks, **"Military Service and Political Socialization"**, ed. Roberta S. Sigel, Political Learning in Adulthood, Chicago 1989.
- Maccoby, Eleanore E.-Richard E. Matthews-Anton S. Morton, **"Youth and Political Change"**, Public Opinion Quarterly, Vol. 18, No. 1 (Spring 1954).
- McClosky, Herbert-Harold E. Dahlgren, **"Primary Group Influence on Party Loyalty"**, American Political Science Review, 1959.

- M.I. Lau, P. Poutvaara, and A. Wagener, **"Dynamic costs of the draft"** German Economic Review, 5, 2004.
- Nesbit, Rebecca-Reingold, David A., **"Soldiers to Citizens: The Link Between Military Service and Volunteering"**, Public Administration Review, Vol. 71, No. 1 (2011).
- Oğuzoğlu, Yusuf, **"Ordu Millet Dayanışması Bağlamında Türk Askeri Çağdaşlaşma Kültürü'nün Oluşması"**, 12. Askeri Tarih Sempozyumu (20-22 Mayıs 2009).
- Özer, İnan, **"Toplumsallaşma Sürecinin Siyasal Boyutu, Siyasal Katılma ve Kentlileşme"**, Hacettepe Üni. İ.İ.B.F. Dergisi, C. VI, S. 1-2 (1988).
- Özer, Ozankaya, **Toplumsallaşma ve Benliğin Oluşması: Toplumbilime Giriş**, (http://www.circassiancenter.com/ccurkiye/entellektuel_genc/004_toplumbilime_giris-01.htm)
- Özbudun, Ergun, **"Türkiye'de Siyasal Kültür ve Demokrasi"**, Türkiye'de Demokrasi ve Demokrasi Kültürünün Gelişmesi, Ed. Hüsnü Erkan, İzmir 1990.
- Özer, İnan, **"Siyasal Kültür, Demokrasi ve Demokratik Değerler"**, Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, C. XIV, S. 1 (Temmuz 1996).
- Quintelier, E.-M. Hooghe-G. Badescu, **"Parental Influence on Adolescents' Political Participation: A Comparison of Belgian, Canadian and Romanian Survey Data"** Political Socialization, Örebro Universitet, October 8-10, (2007).
- Pacheco, Julianna Sandell, **"Political Socialization in Context: The Effect of Political Competition on Youth Voter Turnout"**, Political Behavior, 30/4, (2008).
- Patrick, John J., **"The Impact of an Experimental Course 'American Political Behavior' on The Knowledge, Skills and Attitudes of Secondary School Students"**, Social Education, 36/2, s. 168-179. (1972).
- Roberts F., Donald-G. Foehr, Ulla, **"Trends in Media Use"**, The Future of Children, Vol. 18, No. 1, s. 11-37. Spring 2008.

- Schwartz, Sandra Kenyan, **“Patterns of Cynicism Differential Political Socialization Among Adolescents”**, Ed. David C. Schwartz, New Directions in Political Socialization, New York 1975.
- Sears, David O., **“Political Socialization”**, in F. I. Greenstein and N. W. Polsby (eds.), Handbook of Political Science, Vol. 2, Reading, MA: Addison-Wesley 1975.
- Settersten, R. A., **“When Nations Call: How Wartime Military Service Matters for the Life Course and Aging”**, Research On Aging, 1998.
- Serdar, Şen, **Cumhuriyet Kültürünün Oluşum Sürecinde Bir ideolojik Aygıt Olarak Silahlı Kuvvetler ve Modernizm**, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1996.
- Serdar, Tekin, **“Founding Moments and Political Culture”**, American Political Science Association Annual Conference, Toronto, 2 - 6 Eylül 2009.
- Sıgır, Ünsal, **“Ulusal Güvenlik Hizmeti ve Savaşın Sevk ve İdaresi Kapsamında Askerlik Kurumunun ve Subaylık Mesleğinin Analizi: Dünyada ve Türk Toplumunda Askerliğe Bakış”**, Güvenlik Stratejileri Dergisi, C. 1, Sayı: 2 (2005).
- Sitembölükbaşı, Şaban, **“Siyasal Kültür’ün Kavramlaştırılmasında Karşılaşılan Bazı Güçlükler”**, SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S. 2 (Güz). Y. 1997.
- Teigen, J. M., **“Enduring Effects of the Uniform: Previous Military Experience and Voting Turnout”**, Political Research Quarterly, 59 (4).
- Tokgöz, Oya, **“Siyasal Toplumsallaşmada Kitle Haberleşme Araçlarının Rolü ve Önemi”**, Ankara Üni. SBF Dergisi, C. 33/3-4 (Ankara 1978).
- Yeşilorman, Mehtap, **“Siyasal Sosyalleşme Sürecinde Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Rolü”**, Bilig Dergisi, Sayı 36 (Kış/2006).
- Wolak, Jennifer, **“Political Context and the Development of Party Identification in Adolescence”**, Presented at the Shambaugh Conference on The American Voter Revisited, Iowa City, IA, 2008.

NATO Defence Research Group, **Workshop On The Military Value and Cost**

Effectiveness of Training, Technical Proceedings AC/243(Panel 7)TP/3, 2009

c. Tezler

Akay, Esra, **Siyasal Toplumsallaşma, Siyasal Kültür ve Siyasal Katılım Arasındaki İlişkinin Kavramsal Analizi**, Dumlupınar Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2006.

Akay, Hale, **“Türk Silahlı Kuvvetleri: Kurumsal ve Askeri Boyut”**, Almanak Türkiye 2006-2008: Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim (Ed.: A.Bayramoğlu, A. İnsel) TESEV Yayınları, Temmuz 2009.

Akay, İsmail, **Sosyalleşme Sürecinde Kitle İletişim Araçları**, Marmara Üni. SBE Yayınlanmamış Y.L. Tezi, 2006.

Çerkezoğlu, Cem, **Kara Kuvvetleri Komutanlığında Uzaktan Eğitim Uygulamaları**, Sakarya Üni. SBE Yayınlanmamış Y. L. Tezi, Sakarya 2006.

Kunter, Erkan, **Askeri Birliklerde Erbaş ve Erlerin Yurt Sevgisi Eğitimi Üzerine Bir Araştırma**, Gaziantep Üni. SBE Eğitim Bilimleri ABD Yayınlanmamış Y.L. Tezi, Gaziantep 2006.

Karataş, İ., **Cumhuriyet Döneminde İlköğretim Programlarında Vatandaşlık Eğitimi**, Marmara Üni. SBE Yayınlanmamış Y.L. Tezi, İstanbul 2002.

Özgen, Cenk, **Türkiye’de Zorunlu Askerlik ve Profesyonel Ordu**, Yıldız Teknik Üni. SBE Yayınlanmamış Y. L. Tezi, İstanbul 2006.

Öztürk, Hüseyin Emin, **Çocuğun Sosyalleşmesinde Televizyonun Etkisi**, Sakarya Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya 1999.

Sayer, Handan, **Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Erkeklerin Katılımı**, Uzmanlık Tezi, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2011.

- Sözen, Edibe, **Medyatik Hafıza**, Yuk. Lis. Tez, İstanbul 1997.
- Meryem Tuna, **İlköğretim Çağında Çocukların Sosyalleşmesinde Popüler Kültürün Rolü (Isparta Örneği)**, Süleyman Demirel Üni. SBE Sosyoloji ABD Yayınlanmamış Y.L. Tezi, Isparta 2008.
- Üzel, Asiye, **Er ve Erbaşların Aile Planlaması İle İlgili Bilgilerinin Eğitim Öncesi ve Sonrası Değerlendirilmesi**, Mersin Üni. SBE Ebelik ABD Yayınlanmamış Y. L. Tezi, Mersin 2007.
- Gök, Şafak, **“TSK'nin zorunlu askerlikten profesyonel askerliğe geçişinin fayda ve mahzurları, ekonomik etkilerinin ortaya konması.”**, Harp Akademileri Tez, İstanbul,2002
- Yıldırım, Selçuk, **TSK Vatandaşlık Bilinci ve Vatan Sevgisi Eğitiminin Analizi**, Yüzüncü Yıl Üni. SBE Yayınlanmamış Y.L. Tezi, Van 2006.
- Aslan, Hasan Basri, **“Profesyonel Askerlik Sistemiinin Türk Silâh- lı Kuvvetlerine Tatbiki Nasıl Sağlanabilir?”**, Harp Akademileri Tez, İstanbul,2009
- Çelik Bülent, **“TSK'nin Profesyonel Askerlik Sistemi İle Uzmanlık ve Devamlılık**
- İsteyen Erbaş Kadrolarında İstihdam Edilen Uzman Erbaşların Nitelik, Yeterlilik ve Kullanım Etkinliği Nasıl Arttırılabilir?”**, Harp Akademileri Tez, İstanbul, 2010
- Kurt, Erdoğan, **“Feasibility Of An All-Volunteer Armed Force in Turkey”**, Naval Post Graduate School Thesis, Monterey-California ABD, 2011
- ÖLMEZ, Ersal **“Yeni Askerlik sistemi”** Çalışması,2012

d. İnternet Kaynakları

- Özkan, Abdullah, **“Küreselleşme Sürecinde Medya ve Siyaset”**,
“Medya Gücü mü,
Gücün Medyası mı?” Stratejik Öngörü Dergisi, Sayı:8, İstanbul 2006
 (http://ns.tasam.org/tr-TR/Icerik/777/kuresellesme_surecinde_medya_ve_siyaset_medya_gucumu_guc_un_medyasimi)

'Kara Kuvvetleri Komutanlığı Toplumsal Gelişime Destek Faaliyetleri', **Erbaş ve Erlere Yetenek Kazandırma Kursları**,

(http://www.tsk.tr/5_egitim_ogretim/5_1_tsk_egitim_sistemi_ve_kurumlari/egitim_sistemi_ve_kurumlari.htm)

http://www.asal.msb.gov.tr/er_islemleri/askerlik_kanunu1.html, 15 Kasım 2005.

www.milliyet.com.tr/2006/10/24/guncel/axgun01.html

<http://www.milliyet.com.tr/2004/06/13/guncel/gun06.html>

[www.porttakal.com/ahaber-erbas-ve-erlere-yetenek-kazandirma-diplomasi-verildi-](http://www.porttakal.com/ahaber-erbas-ve-erlere-yetenek-kazandirma-diplomasi-verildi-441366.html)

441366.html

http://www.tsk.tr/3_basin_yayin_faaliyetleri/3_4_tsk_haberler/2011/tsk_haberler_50.htm

http://www.tsk.tr/3_basin_yayin_faaliyetleri/3_4_tsk_haberler/2011/tsk_haberler_50.htm

http://www.tsk.tr/3_basin_yayin_faaliyetleri/3_4_tsk_haberler/2011/tsk_hakkinda_50/EK-A

İpekşen, Erdal-Keten, Hüseyin, "Mehmetçiğe Cinsel Eğitim", **Hürriyet**, 6 Şubat 2006. www.dha.com.tr/haberdetay.asp?Newsid=262332

Karaaslan, Ceyda, "TSK 'Aile İçi Şiddete' Karşı Devreye Giriyor", (04.11.2011), www.sabah.com.tr/Gundem/2011/11/04/tsk-aile-ici-siddete-karsi-devreyegiriyor.

http://www.asal.msb.gov.tr/er_islemleri/Gun.kadar%20askerlik%20hiz.htm

e. Askeri Kaynaklar

Gnkur.Per.Bşk.İğınının 1 EKİM 2013 tarihli, Hrk:789-569 sayılı "**Yeni Askerlik Sistemi Çalışmaları**" takdimi

K.K.K.İğığı 23 HAZİRAN 2003 gün ve PER.:4013-208-03/Per. Pl. ve Ynt. D.Mslk. Glş. Ş. (281753).

K.K.K.İğınının 27 ŞUBAT 2003 gün ve PER.:4013-72-03/Per. Pl. ve Ynt. D. Mslk. Glş.Ş. (106619) sayılı "Vatan Sevgisi Eğitimi" konulu emri.

K.K.K.İğınının 27 ŞUBAT 2003 gün ve PER.:4013-72-03/Per. Pl. ve Ynt. D. Mslk.

- Glş.Ş. (106619) sayılı “Vatan Sevgisi Eğitimi” konulu emri.
KKK.lığının, Yurt Sevgisi Eğitimi Uygulama Emri, 25 Temmuz 2002, Ankara.
- K.K.K. lığının 15 MART 2004 gün ve PER.:4013-63-04/Per. Pl. ve Ynt. D. Mslk. Glş.
- Ş. (108503) sayılı “Vatan Sevgisi Eğitimi” konulu emri.
KKK.lığının 23 Haziran 2003 Gün ve PER.: 4013-208-03/Per.Pl. ve Ynt. D.Mslk.
- Glş.Ş. (YSE-Mslk.Ynt.6) sayılı emri.
KKK.lığının 23 Haziran 2003 Gün ve PER.: 4013-208-03/Per.Pl. ve Ynt. D.Mslk.
- Glş.Ş. (YSE-Mslk.Ynt.6) sayılı emri. (Konuyla ilgili 4. madde)
KKK.lığının 15 MART 2004 gün ve PER.:4013- 63- 04/ Per.Pl.ve Ynt.D.Mslk.Glş.Ş.(YSE-Mslk. Ynt-9) konulu emri.
- K.K.K.lığının Şubat 2003 gün ve PER.:4013-72-03Per.Pl. ve Ynt.D.Mslk.Glş.Ş. (YSE Mslk.Ynt.5) (106619) sayılı emri.